

S O K F É L E .

6. Szám.

Béts. Januarins 21-dikén.

1834

Emlékeztető Jegyzetek.

J a n u á r i u s .

18 Jan. — 1701. A' Brandenburgi választó III Fridrik Königsbergben felteszi magának a' királyi koronát 's I Fridriknek nevezeteli magát. — 1814. Dánia átengedi Norwegiát a' Svédeknek.

19 Jan. — 1790. Frantzia országban eltörültetik a' nemesség. — 1814. Murat elfoglalja Romát.

20 Jan. — 1612 † II Rudolf királyunk. — 1790 † Chersonban John Howard az emberiség legforóbb barátja. Bár hazánk börtönei bölts irományi szerint volnának elrendelve. — 1808. Konstantinápolyban nagy egés. — 1821. Kassa táján nagy áradás. — 1716. Szül. Barthelemy frantzia író. — 1781. Szül. Hornayr történetíró. — 1788 † Zollikofer hires német egyházi szónok. — 1813 † Weimarban Wicland Német ország jelesb költői egyike. Egy sirban fekszik Osmannstádtban feleségével 's Sophie Brentandval szivekedvelte La Roche unokájával. Az egyszerű emléken e' két sör áll:

Lieb' und Freundschaft umschlang die verwandten Seelen im Leben,
Und ihr Sterbliches deckt dieser gemeinsame Stein.

21 Jan. — 1582 † Alba hadvezér, időszakának leghősebb 's talán legkegyetlenebb katonája, ki 62 győzedelmeskedett. — 1793. „Heute geschah — unter erschütternden Umständen — die Hinrichtung Ludwig des XVI., zur Kannibalenfreude der Sansculotten, zum Entsetzen aller guten Bürger, zum Abscheu der civilisirten Welt.“ Rotteck. — 1815 † Hamburgban Claudius német népköltő. — 1811. Az angol Courierban (minist. lap.) e' kevély principium vala olvasható: „Tsak egy tengeri hatalom van a' világon és ez az egy az angol.“ — 1824. Az Ashantisok megverik az Angolokat Afriában. Az utolsók közül 7000 kontzoltatik darabokra hosszu késcikkel.

A' B ú b á j o s.

Egy fiatal Beresford nevű Angolnak London' egyik ösmeretlen külyárosában foglalatossága vala. Utja egy keskeny utszán vivé keresztül, melly a' Themsét a' belső várossal öszvekötvén, ennek partjaira ömle ki. Itt ugyan mindég terhes vala az átmenetel; de ekkor egészen lehetetlennek látszék. Sokféle teherhordók követék egymást nagy mennyiségű holmikkal, és sorok alig akar véget érni; Beresfordnak azomban sietős dolga vala 's így egész erővel akara magának útat nyitni.

Éppen a' mindenfelé húzódó sokaság közepére ére, midőn egy el szabadult ló az útszába rohanva a' tolódást 's rendetlenséget közössé tevė. A' teherhordók izsákjaikkal futkosva, egymásba 's a' körül állókba ütköztek; aszszonyok 's gyermekek iszonyúan sikoltának; 's mindenki az útból félre akara vonólni, hogy a' rideg állatnak útat nyithassanak. Senki se emlékezék itt a' társaság viszonyokra; mindenik tsak édes önjét igyekezék a' tornyosodott veszélytől megmenteni: leg nagyobb fokra lépe a' zavarodás, 's szegény Beresfordunk egy izmos teherhordótól gyomrára olly hatalmas dőfést kap, hogy legottan minden eszméletét elveszté.

Midőn ismét magához jöve egy koros ferjfiú karjai közt találá magát, kinek tisztelendő tekintete őt bizodalomra gerjeszté. „Lakásom igen közel van“ szolla ez „ha akarja kegyed oda vezetem, 's nálam maradhat mindaddig, míg legalább fajdalmaitól és zavarodásától egészen meg szabadúl.“

Hálával fogadá Angolunk a' barátságos ajánlatot, 's az ősz' karjain függve be vánszorga az épületbe, mellynek minden szegéből valami különös jólét 's alkalom tetszék ki. Ő le üle, 's követője mindenféle rendeleteket megtett esete szomorú köyetkezéseinek

elhárítására. Nyájas beszédével szeljeszté gondjait, 's minthogy a' déli óra közelgetett asztalánál helyet kínálá meg. Az aggnak egész lényén olly valami vonzó, nyájas, és nemes szellem terjedo el, hogy Beresford az ajánlatot kitűnő örömmel fogadá.

Egy igen téres, és nemes izlésű ebédterembe vezetették, mellynek ablakai a' mellék pompás kertbe nyílának, A' tábla meglehető számú társaságnak vala terítve, és lassanként mintegy tizenöt vendég lépe bé, kiknek külsejek igen is meg erősítette őt azon véleményben, mellyet vendéglője méltósága' 's gazdagságáról fel foga. Mindnyájan valami tartózkodást, sőt úgy mondván szorongó félelmet láttatának tetteikben, a' mit Beresford természetesen nem egyébbnek, mint mély tisztelet jelének tartá az öreg eránt. Letelepdedvén válogatott és finomabb izlésű étek hordattak fel, és az inasok elegendő száma nem engedé semmi híját a' vendégek minden tekintetbeli alkalmokból. A' házi Úr Beresfordnak a' tábla felső részén maga mellett az első helyet ajánlá. Iránta a' legelőnkebb figyelemmel viseltetett, 's a' mulatságos kellemes elbeszélései és elmés ötletéi által igen feleleszté. A' társasági hang, melly eleinte egy kevésbé erőltetett 's félénk vala, lassanként vidámabb leve, 's többen az asztali társak köréből nyomos képzeteket és kinézeteket fejtének ki, 's Beresfordnak meg kelle vallani, hogy illy kellemes és érdeklő körben lehetni különös szerentséjének tartja. De annál nagyobb vala bámúlása, midőn a' házi úr egy tiszteletre méltó vénnek, ki vele által ellenben ült, 's egy pohár bordeauxit parantsola, szárazon így felele: „Kegyed nem fog kapni!“ Lehetetlen vala e' tettet külömbi szeretetre méltó viselkedéssel meg egygyeztetni, 's alig tudá tulajdon szabad szellemét, mellyet e' körben olly hamar fellele, tovább is meg tartani.

Az ebéd véget ért, 's a' vendégek a' mellék szobába kávézni lépének, a' gazda egyedül maradván hátra. Még gondolatokba elmerülve állá Beresford, vendéglője különtz tettén, az ablaknál, midőn asztali társai közül többen hozzája járulván részvevő fájdalmakat jelenték ki iránta azon, hogy e' ház körébe juta; „mert“ hozzá adák, kegyed ezt többé el nem fogja hagyni!“ — 'S ki fogja nekem ezt tiltani? kérdé Beresford elámúlva. — „Az öreg úr“ vala a' felelet „ki kegyedet be tsipteté.“ Senki sem parantsólhat szabad akaratommal a' törvényt ki véve. — Tehát nem tudja kegyed hogy egy Bűbájosnál van? — Én nem hiszek a' tündéreknek, viszonzá Beresford mosolyogva: az előtt tán a' homály év körében képzelhetének ollyas mit. — „Gondolkodjék a' mint akar; de bizonyos, hogy mindenik közülünk, ki ez irtóztató férjfiú fagságából magát ki akará szabadítani ezen vágyáért igen keservesen bűnhődék. Egyik lábát veszté el, a' futás közben, másik karját, 's némellyik még életét is!“

E' pillanatban megnyilt az ajtó, 's egy inas Angolunkat ura' nevében, annak szobájába hívá meg. „Az Istenért uram!“ felkiáltának mindnyájan „be ne menjen kegyed mert bizonyosan többé ki nem jön. Az egy egész tigris barlang. Látja ugyan az ember ki megyen be, de ki jönni senkit.“ Legyenek nyugodtan uraim, viszszonozá Beresford. Nem hiszek én se boszorkányokat, sem pedig bűbájosokat, 's reménylem kegyeteket rövid idő mulva szemlélhetni fogom.

Azomban Angolunk még sem egészen jól érzi magát: Vallyon az egész tréfa e', vagy a' bor szeszének következése? E' közben bé lépe az öreg férjfiú lakó teremébe.

Mosolyogva jöve ez elébe így szólván: „Kegyed bizonyosan ohajtja tud'ni, kinél vala ma ebédje. Én

W
kik
nél
hog
Ész
egy
férj
meg
miv
jelé

eze
nag
for
mic
dán
is
bát
„V

Ta
me
go
ra
m
te
fe
vé
ta

Willis orvos vagyok, 's asztali társaink mind olyanok, kiknek agyokban nem a' leg jobb rend uralkodik; kiknél azonban gyógyszereim már annyit használnak, hogy őket társaságokban részt venni engedhetem. Észre vevém álmélkodását, midőn vendégeim közül egyikének a' pohár bordeauxit meg tiltottam; de ezen férjfiú még igen gyenge 's félttem, hogy a' bor neki megárthatna. Zordon hangon tevém ezen tagadást, mivel ezt vevém fel környülményeim körében érzeteim jeléül."

Beresford igen örvende, mint képzelni lehet, ezen szerentsés alkalmon, melly őt illy nevezetes és nagy érdemű orvosnak esmeretségébe juttatá. A' legforróbb hálával és tsudálattal hagyá el tsinos lakát, 's midőn asztali társaitól elbútsuzék ezek igen álmélkodának, 's másként a' tsudát meg nem fejthetvén, őt is bűbájosnak tarták. De még sem vélek valóját egész bátorságban lehetni, 's egyesülten utánna kiáltozának: „Vigyázzon kegyed karjaira 's lábaira!"

Hoványi Ferentz.

P. n. P.

Rémitő felvonás az Arábiai pusztában.

Egy útból Frantzia keresztül menvén az Anak és Taibah között fekvő pusztán egy Arabstól kísértetve, meglátott egy dombról feléjük siető Törököt, ki hangosan jajgatva lábaihoz borúlt. „Ah! könyörüljete rajtam, így kiálta, segítetek rajtam szerentsélen, mert kétségbe kell esnem. Nagy költségekkel szereztem öszve két száz bájoló szépségű lyánkát, gondosan felneveltem azokat, 's most Bagdad városába eladás végett akartam vinni őket. De, ah! itt az égető pusztaság' közepén el fogy a' vizünk, az enyhitő források

ki vagynak száradva, és mind azokat a' szép reménységű személyeket, vélek együtt pedig minden vagyonomat elveszni kell látnom!" — A' Frantzia tüstént siet a' Domb' tetejére, 's rémülve pillantott meg egy borzasztó jelenetet. A' forró homokon szét feküdtek a' gyönyörű teremtések tellyes szépségekben és ifjúságok' virágjában, küszködven a' tikkasztó szomjúság' halálának félelmével. Sokan közzülök már örökre elnémultak, 's tsak gyenge hörgés árulta el a' még élőknek kinjaikat. — A' Frantzia, szíve' szánakozó indulatjától elragadtatva tsakhamar felemelé a' hozzá legközelébb fekvő lyánkát, hogy elaluvó életerejét felebrezsze, de abban a' szempillantásban keresztül dőfé egy nyíl a' szerentsétlen haldoklónak szívét, és az útzó füleibe hangosan harsogott Arabs társának féltető szava: „Esztelen! mit tsinálsz? egynehányaknak az életeket akarod meg tartani, hogy mi magunk a' többiekkel együtt ezen vizetlen pusztában a' halálnak fiaivá legyünk?" — Fényegető ábrázattal kiragadá kezeiből a' viztartót, 's szikrázó szemekkel huzta maga után a' borzasztó nyomorúságon bámuló Európait.

A' szerentsétlenek zokogva nyujtották utánnok karjaikat, látván a' reménység' utolsó sugárát eltűnni, de hijjában!

Tardy István.

Az Ángol Alsó - ház.

Semmi sem különösebb azon ellenzetnél, melly némelly dolgok' valósága 's azon képzelet között, mellyet az ember rólok bír, vagyon. Ha az ember az Ángol parlamenti vitatások nyomosságára gondol, ha az ember meg emlékezik, hogy ezen gyülekezet tanátlásai által új fejedelemségek alkottatnak, 's előbbeniek megsemmisítettnek, hogy több milliomyi emberek

vére szárazon 's földön folya, és hogy gyakran az egész földkerekség termete megváltozék, azt képzelhetné, hogy benne minden valami különös méltósággal, ünnepeességgel, és a' rettentő erőhöz irányzott eszmélettel megy véghez. Annál nagyobb tehát az idegen bámulása, ha e' nevezetes épületbe lépve egy keskeny, motskos, alkalmatlan teremtet pillantanak meg újság vágyó tekintetei, melly több száz népképviselő számára alkotva alig ád helyet 500-nak. Mennyire fog tsudálkozni a' tagok öltözetjén legkissebb jelét se vévén észre méltóságoknak, hanem inkább fiatal férjfiakat pillantván meg, kik inasaikhoz hasonlólag öltözve a' padokon szunnyadnak, a' helyett, hogy a' hon' javát, 's kárát illető tanátskozáásokban részt vennének. Leg többen lovag öltözetben, sarkantyús tiszmákban, kezekben lovagostorral jelennek meg. Kalapjokat mindnyájan felteszik; mint a' Zsidók zsinagógájokban, 's ha valaki leveszi is azt, tsak a' szólás szabadság — kéreért esik meg. Az előlülő szokott egyedül tisztu ruhát viselni, 's különösen egy nagy paróka, melly vállait bé fedi, van kaponyáján. Az asztalon előtte egy buzgány fekszik, méltósága jeléül. E' házban semmi szónoki székek nintsen, hanem mindegyik helyéről szól, vagy legfeljebb az előlülő asztalához járúl. — Ha Angliában! hat év előtt így lehete, — mért ne? — — — ?

Az esztendő erőző vége.

Bútsuzol, és szemeid' könnyek' bús árja borítja,
Jámbor haldokló! bűneiden keseregsz?

Öreg anyó.

Megtompúlt szeme már, keze reszket, lábai gyengék;
Melly tagod ép hát még? nyelv az az isteni kints.

Könyvesmertetés.

Opuscula bonam partem poetica Johannis M. Nemegeyi in Nobili Gymnasio Bethleniano. A. N. Enyedensi Philologiae Professoris R. D. N. Enyedini.

Illy tzmű kis füzetben jelentek meg a' nevezett Tudós Professor úr különféle alkalomra készült verseszetei. Róma halhatatlan költőinek minden tisztelője gyönyörrel fogja olvasni 's kéntelen lesz megvallani, hogy a' diák nyelv párosulva a' költés bájával a' tisztelt Szerzőnek tökéletesen hatalmában van. Nálunk mindenki megkapja ugyan a' poéta nevet 's meg is kívánja, ki szivre ívet 's dalra falat rimel, vagy, mert szóttagokat halmoz egymásra, de Prof. Nemegeyi megérdemli azt a' szó szoros értelmében. Gazdag teljességben jelennek meg e' kis munkában a' legszebb gondolatok, gyönyörű, virágos 's tömött poétai nyelvbe öltöztetve. Az első gyenge folyamatú élénk képekkel teljes költemény mind külső mind belső tökéletességére nézve minden ditséreten tul van. Verseinek könnyű folyása a' *Molzáé*, a' deákságának tisztasága és ereje a' *Santen Lörintzé*. Minden lap bizonyítja, hogy Prof. Nemegeyi a' *Classicusok*ban jártas. Némelly versei *Virgilnek* sem válnának szégyenére, e' merész állítás igazolására elég legyen három sor a' XII költeményből (in diem natalem C. Bethlen) felhozva:

Clauduntur belli portae, Mars impius intus
Saeva sedens super arma, et centum vinctus ahenis
Post tergum nodis, fremit horridus ore cruento.

Rejtett szó.

Két vég tagjaiban búzogva, ez örzi az éltet;
'S meg fordítva hajód' 's életed' enyhe helye.

Megfejtés a' 5. számban: Nagy-várad.